Kognitivní přístup v psychologii

Základy psychologie

3. přednáška

PhDr. Denisa Denglerová, Ph.D.

Nevyžádané rady k absolvování kurzu

Kombinace přednášek, seminářů a samostudia

- Přednáška – vodítko, osnova, ukazatel hloubky
- Seminář – vyzkoušet si, propojit, uvažovat

Porozumět věcem v kontextu

- co to znamená?
- kde jsem se s tím už setkal?
- souvisí to s něčím, co znám?
- je to zcela nové?

Materiály v ISu - prezentace, seznam probraných pojmů a témat

Literatura povinná a doporučená, e-learningový kurz ve studijních materiálech (některá témata)

Obezřetně s internetem; wikipedie; doporučené stránky v studijních materiálech, ověřování a triangulace

Vyvarovat se - výtahů z druhé a další ruky, hesel a definic bez kontextu.

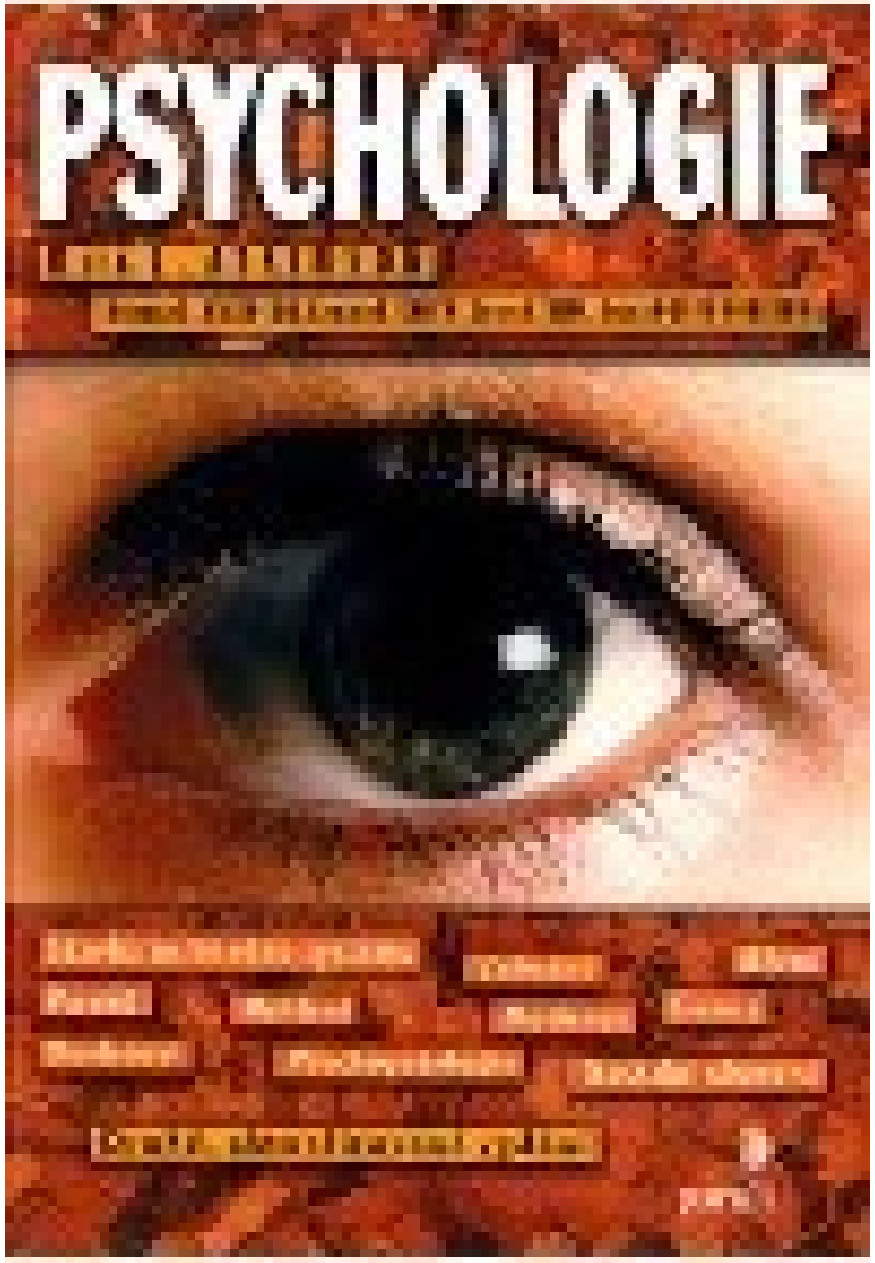
PSYCHOLOGIE

Kognitivní psychologie – historické zdroje

Základní otázka: Jak si lidé vytvářejí modely světa, ve kterém žijí
Hledání vztahu mezi vnitřním a vnějším světem
Hledání pravidla, na základě kterého se vytváří individuální obraz světa – řídí, ovlivňuje veškeré aktivity organismu

cognoscere = vědět, znát
kognitivní = poznávací

Asocianizmus, gestaltismus
Behaviorizmus (S-R; J.B. Watson)

E.C. Tolman (neobehaviorizmus: S-O-R, kognitivní mapy)

Od 50. let – „kognitivní obrat“ – zaměření na střední článek „O“
- inspirace informatikou, kybernetikou, umělou inteligencí, lingvistikou, …

Témata **kognitivní psychologie**

základní myšlenka: lidské poznávání je zpracování informací – **informační paradigma**,
lidský poznávací aparát jako počítačový procesor – **počítačová metafora**

ARCHITEKTURA POZNÁVACÍHO APARÁTU

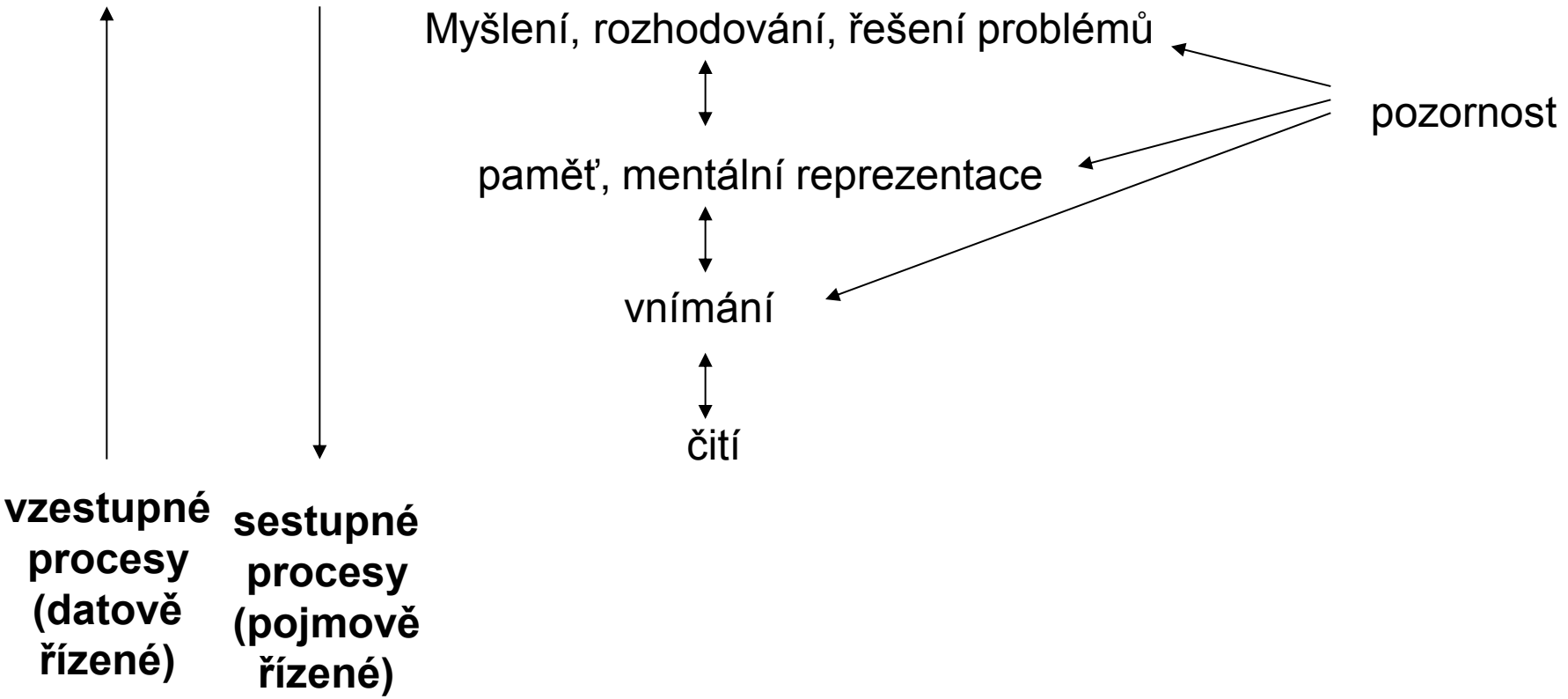

George Kelly (1905-1967)

- Poznávací procesy jsou důležitým rysem lidské psychiky, determinují fungování člověka
- Analogie člověk–vědec – oba mohou dospět k správným závěrům, oba se mohou mýlit (srov. laická x vědecká psychologie)
- Snaha pochopit, tlumočit, anticipovat a řídit svůj osobní svět
- Člověk vytváří osobní konstrukty (často se uvažuje o verbálních, jsou ale i neverbální)
- Pochopíme-li osobní konstrukty daného jedince, můžeme vysvětlit a úspěšně předvídat jeho chování
- Propojení kognitivní psychologie a konstruktivistického přístupu
- LIT: The Psychology of Personal Construct

George Kelly

Filozofická východiska

- Objektivní realita existuje, ale různí lidé ji percipují různým způsobem
- Teorie konstruktů hledá způsob, jak lidé percipují a interpretují své životní zkušenosti (aby porozuměli životu)
- Realita je to, co chápeme (konstruujeme) jako realitu
- Teorii alternativních konstruktů zakládá na spojení svobody a determinismu
- Determinismus a svoboda jsou neoddělitelné

Člověk jako vědec

- Člověk si stejně jako vědec vytváří své pracovní hypotézy o realitě
- Pomocí těchto hypotéz se pak snaží anticipovat a řídit životní události
- Pohled na všechny osoby jako na vědce vede k významným důsledkům
  - Lidé jsou orientováni spíše na budoucí, než na minulé či současné události jejich života
  - Lidé se vyznačují tendencí i schopností spíše prostředí aktivně zpracovávat, než na ně pasivně odpovídat
- Pro život člověka je příznačné neustálé úsilí dávat hmotnému světu zkušeností smysl
- Tato životní kvalita mu umožňuje vytvářet svůj vlastní osud

Jak konstrukty odhalit dle Kellyho – REP test

- Autor teorie PCP (personal construct psychology) v 50. letech 20. st.
- Aplikace v psychoterapii i ve školství
- Test repertoáru konstruktů rolí
- Primárně určeno ke zmapování interpersonálního světa
- Seznam významných osob
- Porovnání dvojic v trojici
- Konstrukt x kontrast

Rep Grid

Name	Self	Mother	Father	Spouse/Partner	Brother/Sister	Brother/Sister-in-law	Ex boy/girlfriend	Best Friend
	1	2	3	4	5	6	7	8
E.g.	X	O	X	O	X	X	O	O
1								
2								

Rep Grid Example: FRUIT

RATINGS GRID

1											5
	apple	banana	orange	grape	strawberry	lime	plum	lemon	watermelon	peach	

images by straymuse, tjyobazee, Brybs, nkzs, btklamf, ppreacher, el800cao, contributors to stx.hu

Biologický základ psychologie

- **Velké téma k samostudiu**
- Probrat a pochopit podtémata:
  - Nervová soustava a její části
  - Organizace nervového systému
  - Struktura mozku, zobrazovací metody
  - Mozkové hemisféry a jejich specializace, asymetrie mozku
  - Autonomní nervový systém
  - Endokrinní systém
  - Genetika, základní princip a vliv na chování člověka
- Používat adekvátní vědeckou terminologii k daným tématům